

Informační měsíčník: ZÁŘÍ + ŘÍJEN 2015

Pro potřebu Územního sdružení Českého zahrádkářského svazu Olomouc

POZVÁNÍ NA VÝSTAVY:

ČZS ZO Tršice Vás srdečně zve na „Výstavu ovoce, zeleniny a květin“, která se koná v neděli, 27. září 2015, v době 9.00 – 17.00 hod. v sálu místní Radnice.

Jako doprovodný program bude připravena prodejní výstavka kaktusů, tradičně bohaté občerstvení, tzn. domácí vdolky, závin, bramborový salát s řízkem a další a také tombola s okamžitou výhrou.

Vstupné dobrovolné.

Flora Olomouc - podzimní etapa - Olomouc, výstaviště - 01. - 04. 10. 2015

Podzimní zahradnické trhy; Mezinárodní zahradnická výstava a veletrh s prodejem květin, zahradnického sortimentu a drobné zahradní mechanizace, pomůcek a potřeb. Srdečně zveme do pavilonu „A“, kde v přilehlém pavilonu „B“ najdete expozici ÚS ČZS, poradnu, výstavku hub i vinařské posezení s ochutnávkou burčáku z jižní Moravy a s cimbálem.

► ◀ ☀ **Nutné práce na zahrádce: říjen + listopad** použité informace jsou čerpány: www.zahradkari.cz:↓

► ◀ Říjen dává svojí proměnlivostí počasí každému najevo, že je již opravdový podzim. Pokračuje se ve sklizni jaderovin - zimní odrůdy jablek (TOPAZ, GOLDEN DELICIOUS ap.), hrušní (DICOLOR, LUCASOVA ap.). Pěstovaných odrůd jaderovin je velké množství a každá odrůda má svoji správnou sklizňovou zralost, ze které při sklizni vycházejte. Od poloviny října se mohou sklízet kdoule - správný termín sklizně je tehdy, když začnou opadávat.

► ◀ Sklízte nejlépe za sucha citlivým oddělením plodu od plodonoše. Od vyrosení plodů na hromadách venku se již upustilo, neboť takto ošetřené plody neměly i přes lepší vzhled (lepší vybarvení) tak dlouhou skladovatelnost a bylo u nich pozorováno větší napadení houbovými chorobami na skládce. Ovoce je doporučeno sklízet se stopkou a ve vydezinfikovaných obalech ukládat do chladných, větraných prostor, odkud je budete přenášet na zimní uskladnění. Pro uskladnění vyberte jen kvalitní plody, ostatní zpracujte podle potřeby.

► ◀ Skladovací prostory zimního uskladnění ovoce by měly být vydesinfikovány (vysířeny), jak již bylo uvedeno v radách červencového kalendária, sklad by neměl promrznout (teplota při zimním skladování by měla být 2 - 4 °C, na jaře okolo 6 °C, maximálně 8 °C), vzdušná vlhkost by měla být dostatečně vysoká (80 - 90 %). Ovoce neskladujte společně s bramborami, ani se zeleninou.

► ◀ Po sklizni přihnojte ovocné rostliny kompostem, nebo umělými jednosložkovými hnojivy (draselná a fosforečná), půdu okolo keřů a stromků bobulovin mělce zkyprěte a odplevelte. Odplozené výhony maliníku a ostružiníku odstraňte. Na kmenech slivoní obnovte lepové pásy, které zabraňují pídálce podzimní vylézt do koruny, stromy peckovin zbavte moniliozních plodů a kmeny jaderovin lepenkových pásů (likvidací zničíte zde ukrytá stadia škodlivého hmyzu).

► ◀ V druhé polovině měsíce začínají ovocné školky s prodejem ovocných stromků a pěstitelé doplňují zahrádku výsadbou dalších ovocných dřevin. Nejšetnější způsob výsadby by byl tzv. "ze země do země",

ale to nám nákup ve školce neumožňuje. Proto je doporučeno nakoupenou sadbu (stromky a keře) před vlastní výsadbou ponořit na 1 den do vody. Na optimální délku upravte kořeny i nadzemní část, při výsadbě stromek fixujte k opěrnému kůlu, jehož část, která bude v zemi, jste předem impregnovali opálením. Při výsadbě dbejte na to, aby místo štěpování zůstalo volně nad zemí. Nemáte-li u zahrádky oplocení, obalte kmínek pletivem, nebo podobným chráničem proti ohryzu zvěří. Vysazené stromky a keře důkladně zalijte. Ovocnou sadbu můžete sázet až do konce listopadu. Výsadbu broskvoní na definitivní stanoviště odložte až na jaro, na podzim koupené stromky na zahrádce založte do země. Podobně postupujte u sadby vinné révy, ořešáků, kdouloní a ostružiníku - počkejte až na jaro.

►◄ Je hlavní období sklizně košťálové (zelí na skladování a zelí kruhárenské bílé i červené se sklízí již začátkem měsíce), ale i listové zeleniny. Vlhké počasí měsíce je příznivé pro dorůstání kořenů a proto se sklizní kořenové zeleniny počkejte do konce měsíce. Sklid'te letní pórek a dokončete sklizeň plodové zeleniny. Rajčata, která by již nedozrála (nevybarvená) můžete použít na zpracování do čalamád. Kořenovou zeleninu sklízejte za sucha, aby kořeny byly suché. Na' odstraňujte, aby kořeny nevadly. Poškozené kořeny vyberte pro blízkou spotřebu, skladujte pouze zdravé, neporušené kořeny. Ty skladujte ve větraném chladném sklepě, nejlépe ve vlhkém písku. Mrkev na delší skladování je dobré umístit do krechtů, zakrytých zeminou, pouze kořeny k brzké potřebě dávejte do sklepa. Kořeny nedávejte do igelitových sáčků, kde by vám tato zelenina shnila. ►◄ Část potřeby zeleniny pro kuchyňskou přípravu naložte očištěné a upravené do mrazáku, nadbytek zelí nakrouhejte a naložte do nádob ke kysání.

►◄ V říjnu přicházejí již ranní mrazíky. Nespotebovali-li jste řapíkatý celer ze zahrádky do nástupu mrazu, založte jej ve sklepě. Čekanka salátová snese mráz do -6 °C a proto se doporučuje při hrozícím poklesu na tuto kritickou hranici rostliny sklidit i s kořeny, odstranit vnější listy a založit do písku ve sklepě - při dobrých skladovacích podmínkách vám zde vydrží do ledna. Kadeřávek nechte několikrát přejít mrazem v noci (získá na chuti), naopak kedluben (pro zimní využití) musíte sklidit dříve, než jej noční mráz ohrozí. Bulvy se skladují nejlépe v krechtech z hlíny, při skladování ve sklepě ukládejte bulvy i s kořeny do vlhké země, či písku.

►◄ Salát na přezimování (např. HUMIL) ze zářijového výsevu vysazujte již v první polovině října - nejlépe do brázd 10 cm hlubokých, aby byly rostliny ochráněny před zimními větry. Koncem měsíce se vyrývá křen, protože ze zmrzlé půdy by nešel dobývat. Kořeny k uskladnění se zakládají do vlhkého písku ve sklepě. I když černý kořen a petržel snesou mráz, sklid'te tyto zeleniny již rovněž koncem října, neboť byste měli také problémy s dobýváním. Také celer sklid'te před příchodem mrazu a bulvy zakrechtujte, nebo uložte v chladném sklepě. Ozimé odrůdy pórku (ELEFANT, POLLUX) snesou pokles teplot i pod -15 °C.

►◄ Růžičková kapusta, o které se traduje názor na téměř největší mrazuvzdornost mezi zeleninami, má i odrůdy (např. KARPO), které je třeba sklidit již koncem října, zatímco např. známá ZÁVITKA zimu vydrží.

►◄ Před mrazem je potřebné také chránit zářijové výsevy mrkve nejlépe dvojitou vrstvou chvojí. Před mrazem je nutné rovněž sklidit papriky a rajčata z fóliáku a skleníku, zatímco se může zde pod sklem salát, cibule na zeleno, či ředkvička vysévat po celý říjen a ještě o vánocích si na čerstvé zelenině pochutnávat.

►◄ Říjen je rovněž měsícem výsadby okrasných dřevin, stálezelené a jehličnany je možné vysazovat do konce měsíce. Vysazují se též opadavé listnáče na tvarované živé ploty, při požadavku na širší živý plot se vysazují 2 řady těchto dřevin. Na osázení pergol některými druhy popínavých rostlin a na vytvoření rostlinné stěny z těchto pnoucích rostlin je v tomto měsíci také vhodná doba - loubinec, lonicera.

►◄ Řízkují se fuchsie, řízkovance muškátů ze září přesazujte a příp. zaštipujte (při dosáhnutí výšky 10 cm), na rozřízkování můžete použít i balkonové květiny, které z jejich letního stanoviště uklízíte a odnášíte na přezimování. Řízky rododendronů, které jste nařízkovali začátkem léta a nyní mají kořeny, sázejte do pařeniště. Z popínavých rostlin, které setrvávají přes zimu na konstrukci a které nyní vyvazujete, můžete odebírat zimní řízky. Také mladé výhony pnoucích růží vyvazujte ke konstrukci, staré výhony, na nichž byly květy zakraťte aspoň na 5 cm od hlavního stonku a rostliny prořežte, u keřových růží proved'te celkové zakrácení o cca 1/3 a nakopčení.

►◄ Můžete sázet keřové i stromkové růže - u keřových sázejte tak hluboko, aby místo očkování bylo dostatečně zakryté zeminou. Přichází také doba ošetření vodních ploch na zahrádce - jezírko vyčistěte a napněte přes něj síť, aby do něho nepadalo listí a jiné zbytky vegetace. U chryzantém vyštipujte přebytečná poupata, u košatých typů střední poupě pro dobré rozvětvení. Rostlinám, choulostivým na namrznutí připravte zakrytí u země (plamének), ale i nad zemí (např. vistárie). Začít s řezem můžete u některých [popínavých dřevin](#). Cibule a hlízky cibulovin a hlíznatých květin vybírejte z půdy - mečíky, dosny, hlíznaté begonie - a nechte je doschnout na dobře větraném a bezmrazém místě, potom uložte na místa, vhodná k přezimování. Trvalky přihnojte kompostem a husté, nebo staré trsy rozděl'te. Choulostivější druhy mobilní zeleně, které byly přes léto umístěné na zahrádce, také uklid'te.

◀▶ ☀ Ochrana rostlin na zahrádce v říjnu a listopadu:

Uvedený kalendářní přehled je použit s laskavým svolením autora: MUDr. Josefa Horáka ↓

◀▶ Po sklizni ovoce obnovujeme na kmenech slivoní **lepové pásy** (případně znovu obnovujeme lep natřený přímo na kmenech). Tím zabraňujeme bezkřídlé samičce píďalky podzimní vylézt po kmeni a naklást v koruně stromu vajíčka. Z kmenů jaderovin pak likvidujeme (pálíme) **pásy z vlnité lepenky** a tak ničíme zde ukrytá různá vývojová stadia škodlivého hmyzu.

◀▶ Po sklizni ovoce navíc vždy vyčistíme plochy pod ovocnými stromy od veškerého spadlého, červivého a nahnilého ovoce. U peckovin ze stromů **odstraníme** "mumifikované plody", jež pevně lpí k přilehlé větvičce, neboť jsou zdrojem infekce pro moniliniovou spálu a pro moniliniovou hnilobu ovoce v následujícím roce.

◀▶ Nebezpečnou **strupovitost** lze v příštím roce omezit postřikem 5% **roztokem močoviny** asi tak týden před opadem listů (nikdy však ne dříve!).

◀▶ Koncem října je ještě možno ničit **vlnatku krvavou** na stromech. Lze použít buď přípravek Pirimor 50 WG, anebo při silném výskytu vlnatky i Mospilan 20 SP. Do postřiku vždy přidáváme smáčedlo.

◀▶ V listopadu u **všech ovocných stromů a keřů** provádíme těsně při opadu listů tzv. **podzimní asanační postřik** bakteriostatickým a fungicidním měďnatým přípravkem. Ošetříme nejen stromy a keře, ale i zbylé opadané listy pod stromy. Takové ošetření např. Kuprikolem 50 je zvláště potřebné u broskvoní, kde podstatně omezí výskyt kadeřavosti v příštím roce, dále výskyt korových nekrotů peckovin a navíc účinně zasáhne i proti rozšiřující se chorobě tzv. **suché skvrnitosti listů a plodů peckovin**. Toto houbové onemocnění se během vegetace projevuje skvrnitostí a dírkovitostí listů až jejich opadem, skvrnitostí plodů, odumíráním pupenů a konečně pak nekrotou pletiv, především na jednoletých výhonech kolem odumřelých pupenů. Infekce touto houbou (*Stigmina carpophila*) pak dovede podstatně oslabit kondici a úrodnost stromů, především broskvoní, ale i ostatních peckovin. Právě na podzim, v době opadů listů, mohou vzniknout podmínky příznivé pro infekci letorostů touto houbou přes jizvy po listových stopkách. Optimální pro tuto infekci je častý déšť a příznivé teploty v tomto období. Stačí, když jsou teploty lehce nad nulou (2-3 °C). Samotný postřik provádíme zásadně za suchého počasí, při teplotách nad 7 °C.

◀▶ **Spadlé listy** ze stromů a keřů na podzim **shrabujeme**. Listy napadené minujícími živočišnými škůdci likvidujeme. Pokud jsou napadeny listovými chorobami, zarýváme je do půdy, zakopáváme do země nebo je můžeme i zkompostovat. Podmínkou však je, aby poslední vrstva listů na kompostu byla dokonale překryta vrstvou zeminy nebo jiného materiálu (např. posečené trávy).

◀▶ V listopadu můžeme ničit i **mšici krvavou**, a to tak, že k patám jabloní nasypeme **prachové pálené vápno**. V něm uhynou i larvy vlnatky krvavé, které se sem stěhují k přezimování.

◀▶ V listopadu, nejlépe těsně před nástupem mrazíků vysazujeme na záhony česnek. Je třeba jej před výsadbou vždy namořit proti vlnovníku česnekovému a proti houbovým chorobám. Vlnovník je spolehlivě likvidován přípravkem Sulka obsahující polysulfid vápníku (5% suspenze, délka moření 6 hodin). Registrace původní Sulky bohužel skončila, na trhu je však náhrada pod názvem Síra SK 520 nebo Sulka K. Tyto přípravky jsou vedeny jako hnojivo, obsahují kromě polysulfidu vápníku bezchlorový draslík a dusík. Dle etiket kromě půdního hnojení jsou vhodné i na moření česneku. Zde stačí k efektu 4% suspenze (40 ml/1 l vody) a délka moření 6-12 hodin. Od prosince 2010 je znovu povolen přípravek s účinnou látkou iprodione pod názvem Rovral Aquaflo (stačí 0,4% suspenze a délka moření proti houbovým chorobám 20 minut). Nejdříve moříme stroužky česneku přípravkem Sulka K nebo Síra SK 520 a poté (nikoliv naopak) odděleně moříme proti houbovým chorobám.

◀▶ V této době **odstraňujeme ze zahrady staré a nemocné stromy a keře**. Zvláště radikálně je třeba likvidovat peckoviny postižené virovou šarkou, dále pak jabloně postižené fytoplazmovou proliferací, hrušně postižené fytoplazmovým chřadnutím, maliník se známkami fytoplazmové zakrslosti (metlovitosti), meruňky a broskvoně postižené evropskou žloutenkou peckovin a konečně ve vinohradu keře postižené stolburem. Pozor, ze země musíme odstraňovat všechny, dokonce i drobnější kořeny, z nichž by mohly vyrůst postižené podnože.

◀▶ Po provedení podzimního asanačního postřiku měďnatým fungicidem **vyčistíme postřikovač** a **uložíme ho** spolu s ochrannými přípravky **do suché místnosti**, kde teplota přes zimu neklesne pod bod mrazu.

12. ročník soutěže „Mladý pěstitel“

Podmínky soutěže 12. ročníku Mladý pěstitel:

- soutěže se mohou zúčastnit žáci ZŠ jako jednotlivci, ne jako kolektiv.
- mládež bude soutěžit o nejlepší zajímavě osázený truhlík, misku – např. s výpěstky květin i ovoce a zeleniny, koření apod.
- podmínkou účasti na výstavě je přiložená fotodokumentace včetně písemných záznamů o postupu pěstování a růstu rostlin od výsevu až po současnost a odevzdaný soutěžní truhlík / miska (velikost: maximálně 60 cm dlouhý truhlík, miska Ø 35 cm).
- nejlepší práce budou odměněny věcnými cenami, všichni obdrží drobné pozornosti od sponzorů.
- přihláška soutěžícího bude obsahovat:
jméno soutěžícího + datum narození + bydliště + telefon, e-mail
- přihlášky odešlete nejpozději do 23. září 2015 na adresu:
Český zahrádkářský svaz, Územní sdružení Olomouc, Zamenhofova 790, 77900 Olomouc.
- Odevzdání exponátů a jejich zaregistrování proběhne ve středu 30. září 2015 na výstavišti Flora Olomouc, v expozici ČZS – místo bude upřesněno, v době od 10⁰⁰ do 16⁰⁰ hodin.
- Dovoz a odvoz exponátů lze po domluvě realizovat s pomocí vystavujícího Územního sdružení, pod které patří Vaše Základní organizace Českého zahrádkářského svazu a pokud se nebudete moci domluvit, bude Vám proplaceno běžné jízdné veřejným dopravním prostředkem – jízdenka slouží jako doklad. Při nemožnosti přepravit soutěžní vzorek veřejnou dopravou, bude po předchozí domluvě poskytnuta náhrada jízdného osobním vozem dle platné vyhlášky.
- Soutěžící obdrží volnou vstupenku pro návštěvu výstaviště k nedělnímu předání cen.
- Výpěstky účastníků soutěže budou vystaveny v expozici pavilonu Českého zahrádkářského svazu po celou dobu výstavy Hortikomplex 2015.
- Předání cen soutěžícím proběhne v neděli 4. října 2015 ve 14⁰⁰ hodin, za účasti soutěžících, zástupců Olomouckého kraje a Výstaviště Flora Olomouc, u vystavených soutěžních prací.
- Odvoz exponátů bude možný v neděli 4. října 2015 po skončení výstavy, tj. po 17⁰⁰ hodině.

ÚS Olomouc opakovaně upozorňuje na změnu klubovní místnosti a novou adresu sekretariátu:

Vchod do klubovní místnosti je v areálu výstaviště Flora, plechovými dveřmi za pavilonem E.

Nová korespondenční adresa ÚS Olomouc:

Český zahrádkářský svaz
Územní sdružení Olomouc
Zamenhofova 790
779 00 Olomouc

Poradenská služba – každou středu, mimo 1. v měsíci, mezi 13⁰⁰ a 16⁰⁰ hodinou (na sekretariátě ÚS ČZS)
ZO ČZS si mohou vyzvednout na sekretariátě ÚR ČZS v Olomouci, ulice Zamenhoffova, každou středu, mimo 1. v měsíci:

- ▶ členské známky na rok 2015 + ke každé známce zdarma „Rukověť zahrádkáře 2015“ + kalendářik ČZS.

Telefonické dotazy, mimo středu, Vám zodpoví členové ÚS ČZS Olomouc:

Předseda – M. Pazdera, tel.: 605 004 301; e-mail: mirek.pazdera@seznam.cz

tajemník - J.Skarupský, tel.: 605 127 698

hospodář – J. Kačerová, tel.: 775 639 152

Redakce: Vlasta Schubertová, ČZS ÚS Olomouc - konečná úprava

(neprošlo jazykovou úpravou)